

KËSHILLI I EUROPËS
GJYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I TRETË¹
ÇËSHTJA “QUFAJ CO. SHPK KUNDËR SHQIPËRISË”
(ANKIMI NR. 54268/00)

VENDIM
STRASBURG
18 NËNTOR 2004
PËRFUNDIMTAR
30.03.2005

Ky vendim do të marrë formë të prerë në rrethanat e përcaktuara në nenin 44 § 2 të Konventës. Ai mund t'i nënshtrohet rishikimit redaktues.

Në çështjen Qufaj Co. sh.p.k. kundër Shqipërisë,

Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i tretë), me trup gjykues të përbërë nga:

z. G. RESS, President
z. I. CABRAL BARRETO
z. L. CAFLISCH
z. R. TURMEN
z. B. ZUPANCIC
znj. M. TSATSA- NIKOLOVSKA
z. K. TRAJA, gjykatës

dhe z. V. BERGER, regjistruar i seksionit,
pas shqyrtimit me detyrë të mbyllura më 2 tetor 2003 dhe 26 tetor 2004, merr vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në datën e fundit të përmendur:

PROCEDURA

1. Çështja fillon me ankimin (Nr. 54268/00) kundër Republikës së Shqipërisë, e depozituar në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”) nga një shoqëri shqiptare, Qufaj Co. sh.p.k. (“shoqëria ankuese”), më 26 korrik 1999.

2. Shoqëria ankuese përfaqësohet në Gjykatë, nëpërmjet kryetarit të saj dhe Drejtorit të Njësisë së Menaxhimit, z. Avenir Ballvora. Pala shqiptare u përfaqësua nga agjenti i tyre, z. Sokol Puto.

3. Shoqëria ankuese pretendoi, në veçanti, se dështimi i autoriteteve shqiptare për të ekzekutuar vendimin e formës së prerë, ka shkelur nenin 6 § 1 të kësaj Konvente.

4. Kërkesa u caktua në seksionin e tretë të Gjykatës (Neni 52 § 1 i rregullores së Gjykatës). Brenda këtij seksioni, trupi gjykues që do të merrte në shqyrtim çështjen (neni 27 § 1 i Konventës) është krijuar ashtu siç parashikohet në nenin 26 § 1.

5. Me anë të vendimit të 2 tetorit 2003, Gjykata e deklaroi kërkesën si pjesërisht të pranueshme.

6. Edhe ankuesi, edhe pala shqiptare depozituan vëzhgimet për themelin e çështjes (neni 59 § 1). Pasi trupi gjykues vendosi pas konsultimeve me palët, që nuk kërkohej asnjë seancë dëgjimore lidhur me themelin e çështjes (neni 59 § 3 in fine), palët iu përgjigjën me shkrim vëzhgimeve të njëra-tjetrës.

¹ Në përbërjen e tij para datës 1 nëntor 2004

FAKTET

I. RRETHANAT E ÇËSHTJES

7. Shoqëria ankuese “Qufaj Co sh.p.k.” është një kompani shqiptare e themeluar me vendimin nr.5883 të Gjykatës së Rrethit Tiranë, më 20 korrik 1992, me objekt investim në biznesin e ndërtimit.

8. Me vendimin nr.165 të datës 9 qershor 1992, bashkia e Tiranës i shiti shoqërisë ankuese 15, 788 metra katrorë tokë në një zonë banimi në Tiranë.

9. Me anë të vendimit nr.174 të datës 15 qershor 1992, bashkia i dha shoqërisë ankuese leje urbanistike për të planifikuar ndërtimin e pesëqind apartamenteve. Duke qenë se para se të mund të fillonte projekti, ishte e nevojshme dhe marrja e një leje ndërtimi, shoqëria ankuese i paraqiti bashkisë kërkesën përkatëse, por bashkia për një kohë të gjatë nuk arriti dot të vendoste për çështjen, duke penguar kështu punimet e ndërtimit.

10. Pasi Bashkia kishte refuzuar të jepte lejen e ndërtimit, shoqëria ankuese inicioi procedurat në Gjykatën e Rrethit, Tiranë, duke kërkuar një kompensim prej 60 000 000 lekë (në total) për humbjen. Kërkesa e saj u hodh poshtë me vendimin nr. 4064 të datës 23 qershor 1995.

11. Në apel, Gjykata e Apelit, Tiranë, anuloi vendimin e shkallës së parë dhe urdhëroi Bashkinë t'i paguante ankuesit një shumë totale prej 60 000 000 lekë (vendimi nr. 1197 i datës 23 shkurt 1996).

12. Në mungesë të një apeli nga Bashkia në Gjykatën e Kasacionit, vendimi i Gjykatës së Apelit mori formë të prerë dhe u bë i zbatueshëm.

13. Më 16 korrik 1996, Kryetari i Gjykatës së Kasacionit, në një dokument drejtuar bashkisë, deklaroi se pas hyrjes në fuqi të Kodit të Ri të Procedurës Civile, nuk kishte më të drejtë të fillonte një rishikim mbikëqyrës të ligjshmërisë së vendimeve të gjykatave më të ulëta.

14. Më 16 korrik 1997, shoqëria ankuese i kërkoi Gjykatës së Rrethit, Tiranë, të nxirrte një urdhër për ekzekutimin e shlyerjes së kompensimit.

15. Më 25 qershor 1998, Gjykata e Rrethit, Tiranë, hodhi poshtë një kërkesë nga bashkia për të rishikuar vendimin nr. 5492 të datës 20 dhjetor 1994 mbi themelin e çështjes, duke mos pasur bazë as në ligj, as në faktin përkatës për të vepruar në këtë mënyrë.

16. Më 23 korrik 1997, në dokumentin nr. 704/gj të datës 23 korrik 1997, zyra e përmbartimit njoftoi bashkinë se do ta ekzekutonte vendimin e Gjykatës së Apelit, duke i paguar shoqërisë ankuese një shumë totale prej 60 000 000 lekësh. Megjithatë, bashkia nuk ra dakord, duke refuzuar në mënyrë të vazhdueshme dhe duke argumentuar se nuk kishte buxhet për ekzekutimin e vendimeve gjyqësore.

17. Njëkohësisht, zyra e përmbartimit i kërkoi Arkës së Shtetit dhe Departamentit të Buxhetit të Ministrisë së Financave (institucioni kryesor financiar përgjegjës për këto pagesa) të ekzekutonte vendimin, duke siguruar fondet e nevojshme (neni 589, paragrafi 2 i Kodit të Procedurës Civile).

18. Me anë të dokumentit 2018/3 të datës 19 shtator 1997, 2018/5 të datës 7 nëntor 1997 dhe 4670 të 22 shtatorit 1999, Ministria e Financave hodhi poshtë kërkesat e zyrës së përmbartimit, duke argumentuar se si neni 589 i Kodit të Procedurës Civile nuk ishte i zbatueshëm, ashtu edhe sipas ligjit të Buxhetit të Shtetit nuk mundësohej financimi nga buxheti qendror për ekzekutimin e vendimit. gjithashtu shtohet se bashkia duhet të kontaktonte me “Distriktin e Thesarit të Degës së Tiranës”, duke specifikuar fondin nga i cili duhej të paguhej borxhi dhe pjesën e buxhetit të bashkisë tek i cili duhej të alokohej.

19. Meqë vendimi nuk u ekzekutua, shoqëria ankuese i depozitoi procedimet në Gjykatën Kushtetuese, duke pretenduar se institucionet e qeverisjes lokale ishin të detyruara të garantonin ekzekutimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, për të mos i penguar ato.

20. Gjykata Kushtetuese hodhi poshtë ankesën e shoqërisë ankuese, duke deklaruar se “ankesa nuk merrej në konsideratë, sepse ekzekutimi i vendimeve të gjykatës është jashtë juridiksionit të Gjykatës Kushtetuese”.

II. LEGJISLACIONI I BRENDSHËM PËRKATËS

A. Kushtetuta

21. Pjesët përkatëse të Kushtetutës Shqiptare vijojnë si më poshtë:

Neni 42 § 2

“Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj.”

Neni 142 § 3

“Organet e shtetit janë të detyruara të ekzekutojnë vendimet gjyqësore”.

Neni 131

“Gjykata Kushtetuese vendos:

f) gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave.

B. Kodi Civil

22. Sipas nenit 450 të Kodit Civil “kompensimi për dëmin e shkaktuar nga vonesa në pagesën e një shume të caktuar parash, do të marrë formën e interesit, i cili do të rritet nga dita që debitori ka detyrime të papaguara në monedhën zyrtare të vendit ku duhet të bëhet pagesa. Përqindja e interesit do të përcaktohet me ligj.”

23. Nuk është nxjerrë ende asnjë ligj që parashikon përqindjen e interesit të ligjshëm.

C. Udhëzimi nr. 1 i nxjerrë nga Ministria e Financave më 13 qershor 1997, sipas aktit financiar nr. 1 të datës 13 tetor 1997

24. Pjesa përkatëse e këtij udhëzimi vijon si më poshtë:

Paragrafi 7

“Pagesat që lindin nga vendimet gjyqësore në lidhje me aktivitetin normal të institucioneve buxhetore, do të autorizohen nga kreu i institucionit qendror. Njëkohësisht, kur dëmi për të cilin shteti është përgjegjës është pasojë e punonjësve publikë që veprojnë *ultra vires* ose nuk janë në gjendje të veprojnë në përputhje me kompetencat e tyre, kreu i institucionit qendror do të marrë masa administrative dhe do të fillojë procedime civile kundër tyre, sipas shkallës së përgjegjësisë së tyre.”

D. Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 335 i datës 9 qershor 1998

25. Pjesa përkatëse e vendimit parashikon:

Paragrafi 2 (e)

“Ministria e Financave me fondin që i vihet në dispozicion në buxhetin e çdo viti, zbaton vendimet gjyqësore që lidhen drejtpërdrejt me detyrimet e Buxhetit të Shtetit dhe jo me detyrimet e institucioneve buxhetore. Në këto vendime përfshihen:

e) Vendimet gjyqësore që përcaktojnë shprehimisht detyrim të shtetit për shkaqe të tjera të parashikuara në ligje.”

E. Regjistri tregtar dhe ligji i regjistrimit të kompanive nr. 7667/93

26. Neni 64 i ligjit të regjistrimit të kompanive parashikon:

“Shoqëritë tregtare, të regjistruara para hyrjes në fuqi të këtij ligji dhe që formalitetet e regjistrimit dhe kushtet materiale nuk i kanë në përputhje me këtë ligj, janë të detyruara të regjistrohen jo më vonë se 6 muaj nga data e hyrjes në fuqi të këtij ligji duke respektuar kërkesat e tij. Në qoftë se deri në këtë datë shoqëritë e sipërpërmendura nuk e kanë paraqitur kërkesën për reregjistrim dhe të gjitha dokumentet e kërkuara nga legjislacioni në fuqi, ato do të quhen të prishura automatikisht që nga kjo datë, por mund të kërkojnë në rrugë gjyqësore një shtyrje afati prej tre muajsh për të përmbushur detyrimin e mësipërm. Gjatë reregjistrimit të tyre shoqëritë trashëgojnë gjithë të drejtat e përfituara me rrugë ligjore para aktit të reregjistrimit.”

E DREJTA

I. KUNDËRSHTIMI PARAPRAK I PALËS SHQIPTARE

27. Pala shqiptare përsëriti argumentin e bërë në fazën e pranimi që ankimi duhet rrëzuar meqë shoqëria ankuese nuk ishte shoqëria e autorizuar për ekzekutimin e vendimit përkatës. Ata argumentuan se shoqëria ankuese ka rënë ndesh me formalitetet e regjistrimit, të parashikuara nga legjislacioni në kohën fizike. Për rrjedhojë, meqë shoqëria “e vjetër” ka pushuar së ekzistuari në vitin 1993, shoqëria ankuese nuk ndodhet në pozicionin e një “viktime”, siç kërkohet nga neni 34 § 3 i Konventës.

28. Më tej, pala shqiptare parashtroi se administratori i shoqërisë, z. Ballvora, nuk kishte autoritet të përfaqësonte një kompani të paregjistruar qoftë para autoriteteve shqiptare, ashtu edhe para Gjykatës Europiane.

29. Shoqëria ankuese u mbështet në deklaratat e saj në të njëjtat argumente që kishte parashtruar në përgjigje të vëzhgimeve të palës shqiptare, në fazën e pranimi.

30. Gjykata vëren se pala shqiptare e ka parashtruar këtë kundërshtim paraprak në detaje, në fazën e pranimi.

31. Në vendimin e saj mbi pranueshmërinë të datës 2 tetor 2003, Gjykata përcaktoi se ankuesi ishte “viktimë” brenda kuptimit të neni 34 të Konventës. Ajo çmon se nuk ka arsye për të që të shmanget nga ai vendim.

II. SHKELJA E pretenduar sipas NENIT 6§1 TË KONVENTËS

32. Shoqëria ankuese parashtroi se për shkak të pamundësisë për t’u pajtuar me vendimin e 23 shkurtit 1996, ishte shkelur neni 6 § 1 i Konventës, i cili parashikon:

“Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht,.....nga një gjykatë....., e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile.....”

A. Parashtrimet e palëve

33. Pala shqiptare parashtroi se sipas jurisprudencës së Gjykatës Kushtetuese Shqiptare, ekzekutimi i vendimeve gjyqësore nuk vlerësohej si element përbërës i konceptit të një procesi të rregullt, sipas kuptimit të neneve 42 dhe 131/f të Kushtetutës Shqiptare. Për rrjedhojë, Gjykata Kushtetuese çmoi se çështjet në lidhje me ekzekutimin e vendimeve gjyqësore ishin jashtë juridiksionit të saj.

34. Pala shqiptare shtoi se neglizhenca për të ekzekutuar vendimin e formës së prerë, ishte rezultat i rrethanave objektive, si mungesa e fondeve, paqartësi në fushat e kompetencës dhe trazirat sociale, legjislative dhe politike në Shqipëri.

35. Shoqëria ankuese pretendoi se deklarimet e palës shqiptare ishin të pabazuara.

36. Ajo argumentoi se refuzimi i autoriteteve për t’u pajtuar me vendimin e Gjykatës së Apelit të Tiranës të datës 23 shkurt 1996, kishte penguar realizimin efektiv të të drejtave të saj, duke e konsideruar kështu kërkesën e nenit 6 § 1 si të pakuptimtë.

37. Shoqëria ankuese vuri në dyshim vullnetin e shtetit për të respektuar detyrimet e tij financiare me përpikmëri. Më tej, pretendoi se mënyra e vetme për t’u siguruar që sasia e kërkuar ishte paguar, ishte sigurimi i shpenzimeve të nevojshme në Buxhetin e Shtetit shqiptar.

B. Vlerësimi i Gjykatës.

38. Gjykata pohon se neni 6 § 1 i siguron çdokujt të drejtën për t’u ankuar në gjykatë në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij civile; pra në këtë mënyrë mishëron “të drejtën për proces të rregullt”, - ku e drejta për akses- që është e drejta për të filluar një proces gjyqësor për çështje civile- është njëri prej aspekteve të saj.

Megjithatë, kjo e drejtë do të ishte iluzionare, nëse një sistem ligjor i brendshëm i një shteti anëtar, do të lejonte që një vendim gjyqësor i formës së prerë, të mbetej joveprues në dëm të një pale. Do të ishte e pakonceptueshme që neni 6 § 1 të përshkruajë në detaje garancitë procedurale të njohura palëve në procesin gjyqësor- procedime që duhet të jenë të ndershme, publike dhe të shpejta- pa mbrojtur ekzekutimin e vendimeve gjyqësore. Interpretimi i nenit 6, si një nen që ka të bëjë ekskluzivisht me të drejtën e aksesit në gjykatë dhe me zhvillimin e procedurave, do të çonte në situata të papajtueshme me parimin e shtetit të së drejtës, të cilin shtetet anëtare u angazhuan për ta respektuar, kur ratifikuan Konventën. Ekzekutimi i një vendimi të dhënë nga një gjykatë duhet të konsiderohet si pjesë përbërëse e “procesit të rregullt” sipas qëllimit të nenit 6. Autoritetet shtetërore nuk mund të përmendin mungesën e fondeve si justifikim për të mos respektuar një detyrim financiar që vjen nga një vendim gjyqësor. Pa dyshim, një

vonesë në ekzekutimin e një vendimi mund të justifikohet në rrethana të veçanta. Megjithatë, vonesa nuk mund të jetë deri në atë shkallë sa të dëmtojë thelbin e së drejtës së mbrojtur sipas nenit 6 § 1 (shih *Hornsby v Greece*, vendimin e 19 marsit 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, faqet 510- 511, & 40; dhe *Burdov v Russia*, nr.59498/00, % 34- 35, ECHR 2002-III; shih gjithashtu *Jasiuniene v Lithuania*, nr.41510/98, % 27, 6 mars 2003).

39. Në lidhje me rrethanat e çështjes në fjalë, në mënyrë që të sigurohej ekzekutimi i vendimit të Gjykatës së Apelit të Tiranës, shoqëria ankuese ishte e detyruar të ndiqte procedurat përkatëse të ekzekutimit (shih paragrafët 14- 17 më sipër) ndaj paraqiti kërkesë në Gjykatën Kushtetuese.

40. Gjykata vëren se sistemi ligjor shqiptar ofron mjete juridike të brendshme, për të ankimuar një shkelje të së drejtës për një gjykim të drejtë, mundësi kjo që teorikisht ishte në dispozicion të shoqërisë ankuese. Shoqëria u përpoq pa sukses ta shfrytëzonte këtë mjet, por Gjykata Kushtetuese e rrëzoi kërkesën e saj.

41. Në këtë kuadër, Gjykata vlerëson se e drejta për proces të rregullt ligjor në Shqipëri duhej të ishte interpretuar në mënyrë që të garantonte një mjet juridik efektiv për shkeljet e pretenduara për mosrespektimin e kriterëve të nenit 6 § 1 të Konventës.

42. Kështu, në opinionin e Gjykatës, Gjykata Kushtetuese ishte kompetente të shqyrtonte kërkesën e shoqërisë ankuese në lidhje me moszekutimin e një vendimi të formës së prerë, si pjesë të juridiksionit të saj për të siguruar të drejtën për proces të rregullt ligjor.

43. Gjykata vëren se në kohën materiale, shkaku i parashtruar nga autoritetet vendase për neglizhencën e tyre për të zbatuar vendimin, ishte se ato po ndesheshin me vështirësi financiare.

44. Sipas Gjykatës, shoqëria ankuese nuk duhet të ishte privuar nga përfitimi që rrjedh nga vendimi në favor të saj, i cili kishte të bënte me kompensimin për dëmin e shkaktuar nga refuzimi i autoritetit lokal për të dhënë leje ndërtimi, për arsye të vështirësive financiare të pretenduara nga shteti.

45. Për arsyet e mësipërme, Gjykata çmon se për rrjedhojë ka pasur një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.

III. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

46. Neni 41 i Konventës parashikon:

“Nëse Gjykata konstaton shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj, dhe e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese mundëson vetëm ndreqjen e pjesshme të pasojave të shkaktuara nga shkelja, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar.”

A. Dëmet

47. Shoqëria ankuese kërkoi një urdhër për ekzekutimin e vendimit të gjykatës vendase dhe vlerësimin e masës së kompensimit për dëme financiare dhe jofinanciare. Ajo mbështetej në një raport ekspertësh për vlerësimin e masës së humbjes së saj.

48. Ajo shpjegoi se kishte pësuar dëm financiar për shkak të humbjes të së drejtës së përdorimit të tokës, si rezultat i refuzimit të autoriteteve për të dhënë leje ndërtimi dhe gjithashtu ka humbur shanse nga 23 qershori 1996, duke përfshirë interesin bankar nga kjo datë e në vazhdim. Nga ana tjetër, shuma e akorduar nga gjykata vendase, plus interesi bankar në përqindjet vendase nga 23 qershori 1996 (data që u paraqit vendimi) e në vazhdim, duhej t'i kishte sjellë shoqërisë përfitime të konsiderueshme.

49. Në tërësi, shoqëria ankuese pretendoi kompensim për humbje financiare në sasinë prej 2 500 000 dollarësh amerikanë.

50. Ajo pretendoi një shpërblim të veçantë të papërcaktuar për humbje jofinanciare.

51. Pala shqiptare gjykoi se pretendimet e shoqërisë ankuese ishin të ekzagjeruara, pasi nuk kishte ndonjë lidhje shkakësore midis shkeljeve të pretenduara dhe sasive të pretenduara për dëmin financiar. Ata gjithashtu argumentuan se çdo shpërblim i drejtë që mund t'i jepej shoqërisë ankuese tashmë ishte dhënë nga Gjykata e Apelit e Tiranës dhe qëllimi i vetëm i kërkesës në Gjykatë ishte ankesa rreth neglizhencës për të ekzekutuar atë vendim.

52. Për më tepër, pala shqiptare parashtrroi se nuk kishte fakte që shoqëria ankuese kishte vuajtur ndonjë dëm jofinanciar.

53. Në fillim, Gjykata vëren se pretendimi i shoqërisë ankuese për dëm financiar në lidhje me refuzimin e autoriteteve shqiptare për të dhënë leje ndërtimi është *ultra petita* dhe për pasojë e hedh poshtë atë.

54. Në tërësi, Gjykata pohon se në kontekstin e ekzekutimit të vendimeve në përputhje me nenin 46 të Konventës, një vendim në të cilin gjen shkelje, vendos mbi palën shtetërore një detyrim ligjor, për t'i dhënë fund shkeljes dhe për të ndrequr pasojat e saj, në mënyrë të tillë që të përmirësojë sa të jetë e mundur situatën ekzistuese para shkeljes. Nëse, nga ana tjetër, interpretimi nga gjykatat vendase i ligjit vendas ose në veçanti, i konceptit *strictu sensu* të "procesit të rregullt ligjor" në kuptim të nenit 6§1 të Konventës, nuk lejon ose lejon vetëm dëmshpërblimin e pjesshëm për pasojat e shkeljes, neni 41 autorizon gjykatën t'i sigurojë palës së dëmtuar një kompensim sa më të përshtatshëm. Midis të tjerash, një vendim në të cilin gjykata gjen shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj, vendos mbi shtetin palë një detyrim ligjor jo thjesht për t'u paguar personave të interesuar shumë e caktuar për shpërblim të drejtë, por gjithashtu për të përcaktuar, nën monitorimin e Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës-masat e përgjithshme dhe/ose nëse është e nevojshme, masat individuale- që duhen adoptuar në sistemin e brendshëm ligjor, në mënyrë që t'i jepet fund shkeljes së konstatuar nga gjykata dhe të realizohet vënia në vend e dëmeve të ardhura nga pasojat e saj, duke përmirësuar sa më shumë të jetë e mundur situatën ekzistuese para se të ndodhte shkelja (shih *mutatis mutandis*, *Maestri v Italy*) (GC), nr. 39748/98, # 47, 17 shkurt 2004; *Mentes and Others v Turkey* (neni 50), vendimi i 24 korrikut 1998, Reports 1998- IV, fq 1695, § 24; dhe *Scozzari and Giunta v Italy* (GC), nos 39221/98 dhe 41963/98, § 249, ECHR 2000- VIII).

55. Shtetet anëtare që janë palë në një çështje, janë parimisht të lira të zgjedhin mjetet me anë të të cilave do të zbatojnë vendimin, në të cilin gjykata ka konstatuar një shkelje. Ky diskrecion në lidhje me mënyrën e ekzekutimit të vendimit, reflekton lirinë e zgjedhjes që i bashkohet detyrimit parësor të shteteve kontraktuese sipas Konventës, për të siguruar të drejtat dhe liritë e garantuara (neni 1). Nëse natyra e shkeljes lejon *restitutio in integrum*, duhet që pala shqiptare ta realizojë atë.

56. Gjykata tashmë ka pranuar se nëse duhet të mbrohen efektivisht të drejtat dhe të krijohet shteti ligjor, autoritetet administrative janë rrjedhimisht të detyruara të ekzekutojnë vendimet e formës së prerë. Kur autoritetet administrative refuzojnë, neglizhojnë ose vonojnë t'i ekzekutojnë këto vendime, garancitë që gëzon një palë e përfshirë në një proces gjyqësor, sipas nenit 6 të Konventës, e humbasin qëllimin e tyre (shih *Hornsby* të cituar më sipër, faqet 510-511, § 40 et seq; *Metaxas v Greece*, nr.8415/02, § § 25 dhe 26, 27 maj 2004).

57. Më specifikisht, Gjykata pohon se në lidhje me ekzekutimin e vendimeve gjyqësore që vendosin detyrime monetare ndaj një shteti, shteti nuk duhet t'i kërkojë personit ndaj të cilit është debitor, të iniciojë procedura të ekzekutimit të vendimit, me qëllim kompensimin e shumës së caktuar (shih *Metaxas*, siç citohet më sipër § 19).

58. Në këtë rast të veçantë, Gjykata vëren se ndërsa legjislati kombëtar e lejon vënien në vend të shkeljeve, është jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese që vendos interpretimin *strictu sensu* të konceptit të "proces i rregullt gjyqësor" sipas kuptimit të nenit 6§1 të Konventës, duke përjashtuar nga ky koncept, dhënien e kompensimit për shkak të mosekzekutimit të një vendimi gjyqësor.

59. Në rrethanat e rastit në fjalë, pagesa e detyrimit të shtetit, sipas vendimit të formës së prerë të Gjykatës së Apelit Tiranë, duhet të kompensojë kompaninë ankuese sa më shumë të jetë e mundur, sa me afër situatës, nëse autoritetet shqiptare do ta kishin zbatuar këtë vendim të formës së prerë. Palës shqiptare i takon të marrë masat e nevojshme për të bërë kompensimin e shoqërisë ankuese për çdo dëm të shkuar apo të ardhshëm të shkaktuar nga shkelja e Konventës, siç është konstatuar nga Gjykata.

60. Për pasojë, Gjykata çmon se shteti i paditur duhet t'i paguajë shoqërisë ankuese të gjithë shumën e dhënë nga gjykata kombëtare, që është gjithsej 60 000 000 lekë.

61. Për më tepër, Gjykata çmon se neglizhenca për një kohë të gjatë për të paguar sasinë e caktuar nga gjykata vendase dhe vitet e pasigurisë i kanë shkaktuar shoqërisë ankuese pashmangshmërisht dëm, që të paktën qoftë dhe pjesërisht duhet të kompensohet në mënyrën e duhur.

62. Megjithatë, Gjykata nuk mund të spekulojë me përfitimin që do të kishte nxjerrë shoqëria ankuese, duke investuar shumën e dhënë nga gjykata vendase, po të kishte qenë në gjendje të përdorte paratë në përputhje me planet dhe pritshmërinë e saj (*Pialopoulos and Others*

v. Greece (kompensim i drejtë), nr.37095/97, § 17, 27 qershor 2002). Për rrjedhojë, gjykata e çmon të drejtë t'i japë shoqërisë ankuese një shumë që do të përcaktohet drejtësisht për dëmin pasuror.

63. Në lidhje me dëmin jopasuror, Gjkata pranon se shoqëria ankuese ka vuajtur një dëm moral që do të ishte shmangur nëse autoritetet do kishin rënë dakord me vendimin e formës së prerë. Në këtë kontekst, ajo rithekson se një kompanie tregtare mund t'i jepet kompensim për dëmin jopasuror (Comingersoll S. A. v Portugal (GC, nr.35382/97, ECHR 2000-IV, § 35)

64. Duke bërë vlerësimin mbi baza barazie, siç kërkohet nga neni 41 i Konventës, Gjkata i jep shoqërisë ankuese një shumë të menjëhershme dhe të plotë prej 70 000 eurosh, në lidhje me dëmin financiar dhe jofinanciar. Kjo shumë duhet konvertuar në valutën kombëtare të shtetit të paditur në kursin e zbatueshëm në datën e shlyerjes.

B. Kostot dhe shpenzimet

65. Për kostot dhe shpenzimet, shoqëria ankuese pretendon se ka bërë shpenzime të konsiderueshme në marrjen e konsulencës ligjore dhe dokumentet ligjore dhe mbikëqyrëse për t'u përdorur në procedurat e brendshme dhe para Gjykatës. Ajo shtoi se nuk ishte e mundur për të të siguronte një pasqyrë të detajuar. Ajo dha vetëm një faturë që është një llogari prej 2000 eurosh për një raport inspektori, që e ka paraqitur në Gjykatë me vëzhgimet e tij me shkrim në lidhje me shpërblimin e drejtë.

Për rrjedhojë, shoqëria ankuese e la përcaktimin e shumës në gjykimin e Gjykatës.

66. Pala shqiptare pohoi se shoqëria ankuese, e cila nuk ishte përfaqësuar nga një avokat para gjykatës, nuk kishte të drejtë për kosto apo shpenzim.

67. Gjkata vëren se shoqëria ankuese, e cila nuk është përfaqësuar me avokat para gjykatës, nuk ka dhënë ndonjë detaj të tarifave dhe shpenzimeve të pësura në procedimet e brendshme. Në lidhje me tarifat për procedurat në Strasburg, shuma e përcaktuar në faturën e paraqitur nga shoqëria ankuese (një total prej 2000 eurosh) duket e arsyeshme për Gjykatën, e cila e jep këtë shumë të plotë.

C. Interesi i papaguar

68. Gjkata e çmon të nevojshme që interesi i papaguar duhet të bazohet në tarifën e huadhënies marxhinale të Bankës Qendrore Europiane, së cilës duhet t'i shtohen tre për qind të pikëve.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA VENDOSI UNANIMISHT

1. Të hedhë poshtë kundërshtimin paraprak të Qeverisë;
 2. Gjykon se ka pasur një shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës;
 3. a) Gjykon se pala shqiptare duhet t'i paguajë shoqërisë ankuese, brenda tre muajve nga data në të cilën vendimi merr formë të prerë, sipas nenit 44 § 2 të Konventës, shumat e mëposhtme:
 - i) shumën e caktuar nga Gjkata e Apelit e Tiranës, d.m.th. totalin prej 60 000 000 (gjashtëdhjet milionë) lekë.
 - ii) 70 000 euro (shtatëdhjetë mijë euro) në lidhje me dëmin financiar dhe jofinanciar, për t'u konvertuar në valutën kombëtare të shtetit të paditur në kursin e zbatueshëm në datën e shlyerjes.
 - iii) 2000 (dy mijë) euro në lidhje me kostot dhe shpenzimet, për t'u konvertuar në valutën kombëtare të shtetit të paditur në kursin e zbatueshëm në datën e shlyerjes.
 - iv) Çdo taksë që mund të jetë e pagueshme për shumat e mësipërme;
 - b) që nga skadimi i tre muajve të sipërpërmendur deri në shlyerjen, interesi i thjeshtë do të jetë i pagueshëm për shumat e mësipërme në një përqindje të barabartë me përqindjen e huadhënies marxhinale të Bankës Qendrore Europiane gjatë periudhës së mospagesës, plus tre për qind të pikëve;
 4. Hedh poshtë pjesën tjetër të kërkesës së shoqërisë ankuese për shpërblim të drejtë.
- Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 18 nëntor 2004, sipas neneve 77 § 3 dhe 3 të rregullores së Gjykatës.

Vincent BERGER

Georg RESS

Regjistruesi

Presidenti